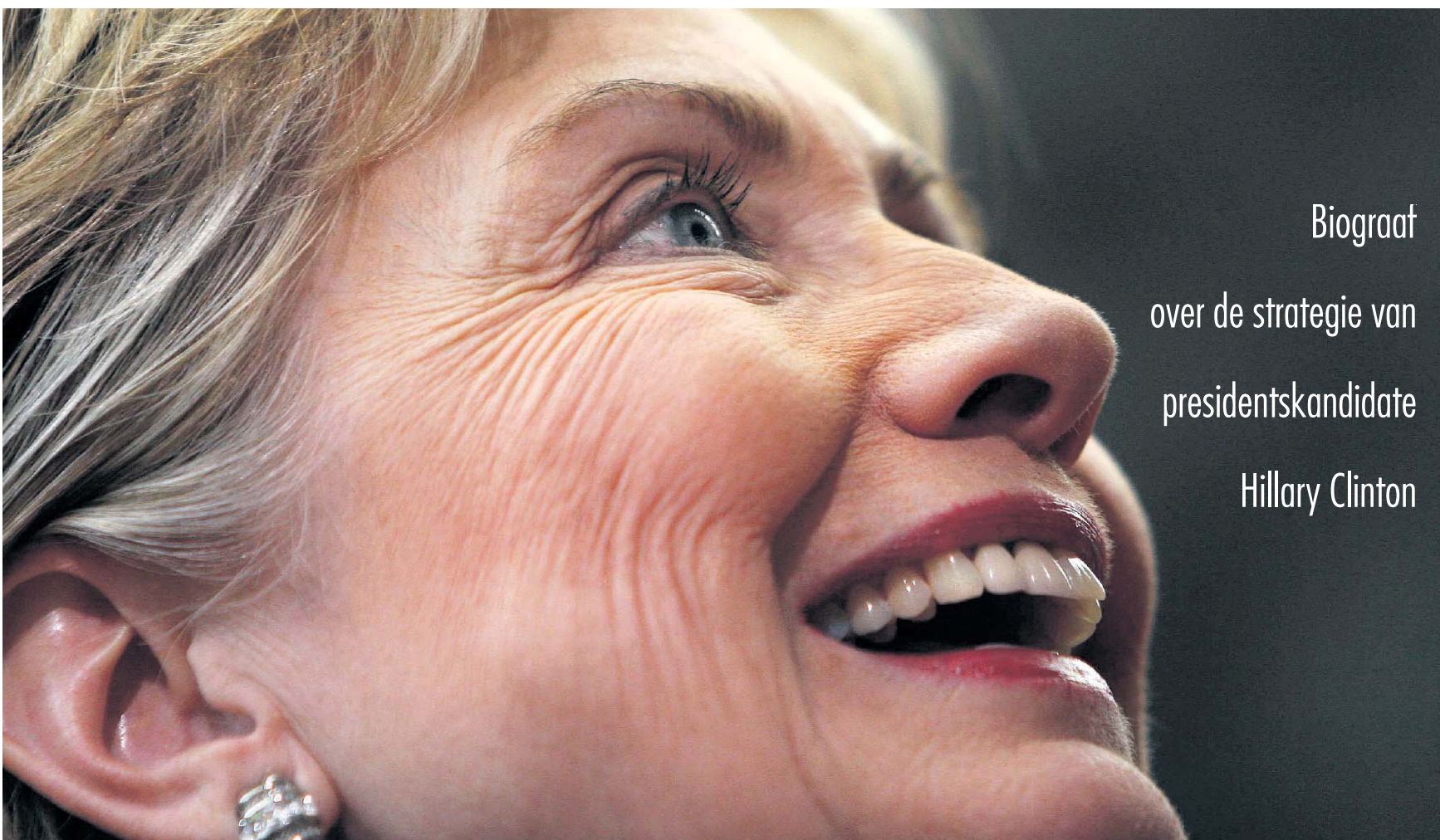

Hillary Clinton wil de volgende president worden van de Verenigde Staten. Haar biograaf Jeff Gerth waarschuwt alvast: „Ze dumpt voortdurend mensen.“

Hillary Diane Rodham Clinton. Haar biograaf zegt: „Hillary verdedigde drie jaar lang de invasie van de Verenigde Staten in Irak” Foto Reuters

Biograaf
over de strategie van
presidentskandidate
Hillary Clinton

CALCULEREN, MANIPULEREN, INTIMIDEREN

Tom-Jan Meeus

In een achterafstraatje nabij het campagnehoofdkwartier stond een betonnen gebouw: 'de bunker'. Hier werd het vuile werk gedaan voor de verkiezingscampagne van presidentskandidaat Bill Clinton. De leiding was in handen van Hillary Rodham Clinton.

In 1992 keek Amerika op van het gemak waarmee Bill Clinton camera's toeliet bij de interne discussies tijdens zijn campagne voor het presidentschap. De documentaire *The War Room* zou vastleggen dat de strategie op zijn hoofdkwartier vooral bestond uit chaos en improvisatie. Jonge idealisten die de wereld veroveren.

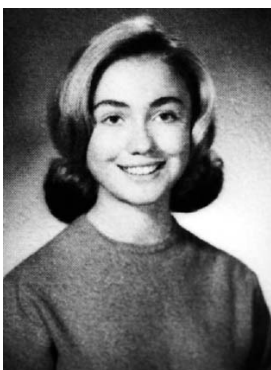
Lieve jongens. Toen een man vlak voor de verkiezingen details over het buitenechtelijke leven van de kandidaat bekend dreigde te maken, bracht George Stephanopoulos, Clintons jonge voorlichter, hem tot rede zonder het gebruikelijke dreigen of paaien. Hij zei alleen maar: „Ze lachen je uit.”

Maar de film, later genomineerd voor een Oscar, wekte een valse indruk, beschrijven de onderzoekersjournalisten Jeff Gerth en Don Van Natta jr. in hun biografie van Hillary Rodham Clinton, *Her Way*. Want even verderop was dus de 'bunker'. Daar, op de werkplek van Hillary, zijn de makers van *The War Room* nooit toegelaten.

Hillary Clinton leidde er het 'Defense Team'. Het had tot taak slecht nieuws over het echtpaar buiten de openbaarheid te houden. Een soort pro-actief detectivewerk. In een intern memo stonden 75 kwetsbare punten die de verkiezing van Bill Clinton konden ondermijnen. Het ging vooral om zijn (vele, vele) buitenechtelijke relaties, de halve waarheden die hij over de niet-ervulling van de dienstplicht had verteld, en over Hillary's soms dubieuze advocatenwerk in Arkansas.

De stijl van het team was agressief. Toen het zangeresje Jennifer Flowers haar seksleven met Bill openbaarde, huurde Hillary een privédetective om „haar karakter en geloofwaardigheid” zozeer te ondermijnen „dat ze eraan kapot gaat”, stond in een intern campagnememo. Later liet Hillary informatie verzamelen over lopende journalistieke onderzoeken naar Bill. Ze deed antecedentenonderzoek naar haar eigen medewerkers. En ze bemachtigde opnamen van telefoongesprekken waarin politieke tegenstanders nieuwe aanvallen op Bill doornamen (over vrouwen natuurlijk).

„Dit zijn natuurlijk dubieuze praktijken”, zegt Gerth, mede-auteur van het boek. „Ze had er duidelijk geen problemen mee. Het leek ons daarom nuttig ze te beschrijven.”

Schoolportret Hillary Clinton uit 1965 Foto AP

Hillary Clinton spreekt, Bill Clinton luistert Foto WM/KM/WS

Hillary Clinton Foto Reuters

Ook omdat Hillary jaren later, bij het schandaal rond Monica Lewinsky, dezelfde rol op zich nam?

„Ze speelde toen opnieuw een actieve, zo niet centrale rol in de verdediging van haar man. Vanaf het moment dat ze de leiding nam, kregen journalisten ingefluisterd dat Monica een *stalker* was, een onevenwichtig typetje, een meisje met eetstoornissen. Dat werk. De filosofie van de Clintons in dit soort omstandigheden is: vernietig de vijand. En Hillary neemt altijd het initiatief. Ze pakte in 1998 niet alleen Lewinsky aan, maar ook de aanklager (Ken Starr, red.) die het schandaal onderzocht. Ze herhaalde in 1998 de aanpak die ze in het *Defense Team* had gebruikt. En het werkte opnieuw. In de pr-oorlog die ze van het Lewinsky-schandaal maakte, slaagde zij erin zowel Lewinsky als de aanklager te verslaan.”

Wat is de moraal?

„De moraal is dat Hillary er alles voor over heeft om haar doel te bereiken. En dat het dus riskant is om haar aan te vallen.”

Deze week verschenen in de Verenigde Staten twee boeken over Hillary Clinton (59). Ook Carl Bernstein, beroemd van de Watergate-affaire in de jaren zeventig, publiceerde een levensbeschrijving van de vrouw die volgend jaar als kandidaat van de Democraten aan de presidentsverkiezingen wil meedoen. In bijna alle reacties klonken reserves door: weten we niet allang genoeg van haar?

Het is typerend voor het grootste probleem van Hillary Clinton in de VS. Hoewel zij er in de peilingen voortreffelijk voorstaat, en intussen ongeveerd veel miljoenen ophaalt voor haar campagne, blijkt uit diezelfde peilingen dat meer dan 95 procent van de Amerikanen niet meer nieuwsgierig naar haar is. Het beeld is gevestigd: ongever de helft van de kiezers bewonderd haar. De andere helft vindt haar een gevaar voor het land.

Intussen stijgen haar kansen op het presidentschap met de dag. De oorlog in Irak dreigt de Republikeinen voor jaren in de oppositie te dringen. En in de race om als kandidaat van de Democraten te worden gekozen, weet Clinton de charismatische Barack Obama achter zich te houden. Academië en journalisten vinden hem de betere kandidaat, mede omdat hij de polarisatie van het land zou doorbreken. Maar het partijkader zet vooralsnog in op de ervaring en de kundigheid van Hillary.

Dat wil niet zeggen dat de race gelopen is. Mede daardoor is het boek van Gerth en Van Natta vermoedelijk belangrijker dan dat van Bernstein. Zij komen beiden uit de stal van *The New York Times*. Gerth was dertig jaar onderzoeksjournalist bij die krant, Van Natta

is dat nog steeds. Hun boek – een scherpe aanval op Hillary's persoonlijkheid en motieven – is illustratief voor de negatieve behandeling die Clinton permanent in de progressiefste krant van het land krijgt. Een veeg teken voor een Democraat. Bovendien leggen ze pijnlijke feiten bloot over het kwetsbaarste onderdeel van Clintons campagne: de steun die zij gaf aan het project dat Bush en de Republikeinen nu aan de rand van de afgrond brengt. De oorlog in Irak.

Jeff Gerth (62) ontvangt thuis in Washington, een lange man met een lenig lichaam. Het is een paar dagen voordat hij met Van Natta aan zijn Amerikaanse interviewtournee begint. Eerst gaan ze naar Meet the Press – het voornaamste politieke programma van het land –, daarna doet hij twee weken bijna onafgebroken televisie-interviews. Een mediastorm. Bovendien komt het boek, naast de VS en Nederland, ook uit in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Frankrijk, Japan en Turkije.

Hij heeft roddoorlopen ogen. Twee weken eerder heeft er een voorpublicatie van het boek gestaan in het zondagse magazine van *The New York Times*. In ruim 8.000 woorden toonden de auteurs aan hoezeer Hillary Clinton zich de afgelopen jaren vereenzelvigde met Bush' oorlog in Irak. Sinds 2002 gebruikte ze drie jaar dezelfde woorden en redeneringen om de Amerikaanse invasie te verdedigen. Pas vorig jaar zomer maakte zij een onverwachte ommekeer. Ineens steunde ze een Amerikaanse terugtrekking – een positie die vele Democraten toen allang hadden ingenomen.

En sindsdien is haar uitleg dat ze „na zorgvuldige bestudering van de beschikbare informatie” voor de oorlog stemde, en vervolgens werd bedregen door Bush: met haar stem wilde ze de president in 2002 tot diplomatieke stappen bewegen, zegt ze nu, niet tot de invasie die hij daarna lanceerde.

Het is alleen onwaar. Het boek beschrijft dat Clinton in 2002 tégen verdere diplomatieke stappen stemde. En dat ze niet eens de moeite nam het enige rapport te lezen – vertrouwelijk beschikbaar voor alle senatoren – dat twijfels uitte over Saddams wapenarsenaal, zo onthulden de auteurs in hun krant.

Sindsdien worden zij onder vuur genomen volgens de werkwijze van Hillary's Defense Team uit 1992: het Clintonkamp probeert de journalisten kapot te maken, vertelt Gerth. „Hillary en haar bondgenoten hebben wanhopig geprobeerd *The Times* tot een rechtzetting te dwingen. De krant heeft geweigerd – maar ze g

even niet op. Ze doen er werkelijk alles aan. Ze zoeken mensen om iets te zeggen dat ons stuk ondermijnt. Ze laten bevriende organisaties brieven

schrijven. Ze zijn zeer agressief.”

Wat is het doel?

„Als wij één zin uit ons artikel zouden rechtzetten kunnen zij zeggen: *The Times* trekt zelf het boek van zijn eigen mensen in twijfel. Intussen blijft ze verkeerd weergegeven hoe ze heeft gestemd. Ze herhaalt telkens dat ze in 2002 vóór een dwingende diplomatieke oplossing stemde. Nou, lees ons boek. Het enige voorstel waarin dat aan de orde was, heeft ze afgewezen.”

Is niet het pijnlijkste dat ze de oorlog steunde zonder dat ze de belangrijkste documenten las?

„Zij presenteert zich voortdurend als de beste en de slimste. Het is duidelijk dat ze een van de hardst werkende senatoren is. En ze is bijzonder slim. Maar dat neemt niet weg dat ze haar huiswerk niet had gedaan toen ze – in haar eigen woorden – de belangrijkste stem uit haar carrière uitbracht. Ze zou natuurlijk toe kunnen geven dat ze op dit punt tekort is geschoten. Maar dat is haar stijl nu eenmaal niet.”

Is het niet belangrijker dat ze zegt: dit is de oorlog van Bush en als president zal ik de strijd beëindigen?

„Dat is de spin die zij eraan geeft. Het is onmogelijk met terugwerkende kracht de vraag te beantwoorden of zij deze oorlog ook was begonnen. Maar je moet bijna wel aannemen dat ze het had gedaan, op basis van alles wat ze gezegd heeft. Dat lijkt mij van belang. En ze heeft de eerste twee jaar na de invasie nagenoeg dezelfde standpunten ingenomen als Bush. In een periode waarvan mensen nu zeggen: als we toen onze strategie hadden veranderd, hadden we de zaak misschien nog kunnen redden.”

U moet intensief contact hebben gehad met Democratische senatoren om de interne beraadslagingen te reconstrueren. Wat vinden haar politieke bondgenoten van haar?

„Het is duidelijk dat sommige mensen in de Senaat erg ongelukkig met haar zijn. Ze zien haar als de Queen Bee, de klassenouder die zich gedraagt als een krenge. Ze is natuurlijk met grote naamsbekendheid in de Senaat gekomen. Dus er zit ook iets van rancune in. Maar mensen voelen zich vooral ongemakkelijk over haar onwaarsachtigheid. En mensen zijn bang van haar.”

Waarom?

„Omdat zij en haar man de machtigste politieke machinerie van Amerika leiden. Dat kent zijn gelijke niet. De Bush-machine is ook machtig – maar door de lage waardering van de president zit daar de klad in. Bill Clinton is nog steeds extreem populair. En Hillary heeft een goede kans de volgende presi-

Biograaf/journalist Jeff Gerth

dent te worden. Dus zij zijn de grote spelers van dit moment.”

Je krijgt niet de indruk dat uw boek haar erg veel schade doet. In de peilingen blijft ze sterk. Wat zegt het over uw politieke cultuur als zoveel onwaarsachtigheid onbestraft blijft?

„Het interessante is dat zij eraan gewend raakt dat ze ermee wegstroomt. Ik weet niet of dit zo blijft, hoor. Maar ze heeft over het algemeen een volgzaam pers, mede door de intimidatie die ze al zolang hanteert. Het maakt verslaggevers nerveus en behoedzaam.”

De repressie werkt?

„Meestal wel.”

Binnen 'Hillaryland', zoals de auteurs de ambiance van Hillary noemen, is wantrouwen voor de buitenwereld een van de bindende elementen. Het is een groep van naaste adviseurs en bekende Amerikanen (Madelein Albright, Billie Jean King) die een vaste cirkel rond Hillary vormen, waardoor ze in de praktijk altijd is afgeschermd. Loyaliteit, geheimhouding en discipline zijn vereisen in Hillaryland. Ook in dat opzicht, schrijven de auteurs, is de gelijkenis met Bush opmerkelijk.

„Hillaryland is in de praktijk voor veel mensen een reservaat dat je moet verlaten als je de regels niet meer naleeft. Het heeft ons verbaasd hoeveel mensen niet met ons durfden te praten. Er is ons verweten dat het boek te negatief voor haar is – maar bijna al haar vrienden kregen een verbod met ons te praten. Zelfs een politieke voorman als Harry Reid (de leider van de Democraten in de Senaat, red.) haakte af toen hij hoorde dat het Hillary-volkje niet wilde dat hij met ons zou spreken.”

Vervolg op pagina 42